

U 776 gör med sin enkla slinga ett egenartat intryck; en sådan runstensstil är högst överraskande i Uppland. Då därtill kommer, att inskriften knappast kan vara fullständig, fastän det av Leitz' teckning förefaller så, frestas man att antaga, att också ornamentiken har blivit ofullständigt återgiven.

777. Teda prästgård.

Litteratur: B 637, L 733. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 58; UFT h. 8 (1879), s. 96; O. A. Öberg, Brev till O. v. Friesen den 27/11 1926 (UUB).

Åvbildning: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 4 och B 637).

Om runstensfragmentet, som sedan länge är försvunnet, finnas i *Ransakningarna* 1667—84 under Theeda Sochn följande upplysningar: »Finnes allenast een half Runsteen widh Prästegrinden, Söder sijdan om kyrkian, med 8 bookstäfwer påskrifwen, men dess betydelsse weet

Fig. 218. U 777. Teda prästgård. Efter B 637.

ingen.» — På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* är antecknat: »Theda Prästgård. Åsunda här.» (B 637: »Prästgård»; L 733: »Prestgården».) — I ett brev till O. v. Friesen 1926 skriver O. A. Öberg: »Vidare har jag fått spår på en runsten som står som sidomur i en källarsvale i Teda prestgård, dit skall jag på nyåret ... då skall jag ta vara på den.» Öberg kunde emellertid icke återfinna fragmentet; det har också vid andra tillfällen sökts förgäves, senast år 1949.

Inskrift: (enligt Hadorph):

... - - nyk : sikmunt ...

5 10

... Sigmund ...

»... Sigmund ...»

Till läsningen: Av den första runan återstår endast nedre hälften av hst och av r. 2 endast hst.

Namnet *Sigmundr*, som under medeltiden är vanligt, hör icke till de i runinskrifterna ofta förekommande namnen. Det är hittills belagt i följande svenska inskrifter: Ög 31, Sö 162,

L 1082 Byn, Sättna sn, Medelpad, L 1025 Lungersås, Götlunda sn, Närke. Det förefaller alltså som om U 777 skulle ha det enda uppländska runstensbelägget på namnet. Om namnet se vidare *DGP*, sp. 1224.

I Liljegrens *Run-Urkunder* (och i *UFT*) uppfattas runföljden 4—5 som **uk** och *UFT* översätter inskriften: ...» och Sigmund» ... Man kan emellertid icke vara alldeles säker på, att runföljden 3—5 skall uppfattas som felristning eller felläsning för **auk**.

778. Svinnegarns kyrka.

Pl. 98, 99.

Litteratur: B 634, L 731, 1452 a, D 1:100. Ransakningarna 1667—84; J. Hadorph, *Resejournal* (i Peringskiölds Monumenta 3); J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 60; N. R. Brocman, *Utdrag utur dagbok* 1760 (i: J. G. Liljegen, *Samlingar av handskrifter rörande runstenar*, hs i ATA), *Sagan om Ingvar Widtfarne* (1762), s. 94 f; J. Fischerström, *Utkast til beskrifning om Mälaren* (1785), s. 133 f.; *Kyrkoinventarium 1829* (ATA); R. Dybeck, *Svenska runurkunder* 2 (1857), s. 20, *Reseberättelse* 1858, 1862 (ATA); H. Hildebrand, *Kronologiska anteckningar om våra runstenar* (i: *Månadsblad* 1879), s. 11; S. Grundtvig, *Oldnordisk Litteraturhistorie* (i: *Historisk Tidsskrift*, Tredie Række, V), s. 602; S. Bugge och E. Brate, *Runverser* (ATS 10), s. 138 f.; Emil Olson, i *Yngvars saga víðförla* (1912), s. 51; O. Montelius, *Svenska runstenar om färder österut* (i: *Fornvännen* 1914), s. 109; E. Brate, *Sverges runinskrifter* (1922), s. 73 f., *Svenska runristare* (1925), s. 66; S. H. Adlersparre, *Omkring Sigurdsstenarna* (i: *Personhistorisk Tidsskrift* 18, 1916), s. 22; N. Ahnlund, *Svinnegarns källa* (i: *Svensk sägen och hävd*, 1928), s. 53; E. Wessén, *Om Ingvar den vittfarne, en sörmländsk vikingahövding* (i: *Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria* XXX, 1937), s. 15, nr 20; S. B. F. Jansson, *Några okända uppländska runinskrifter* (i: *Fornvännen* 1946), s. 265, 266.

Äldre avbildningar: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 4 och B 634); Dybeck, D 1:100; F. Braun, foto 1910 (ATA); H. Faith-Ell, foto 1933 (hos Wessén a. a., s. 14).

Runstenen står i vapenhuset, fastklamrad vid väggen.

Den tidigaste uppgiften om den märkliga runstenen finnes i *Ransakningarna* 1667—84: »I kyrckian i Sakrestije dören, ligger een stoor Runesteen med Bookstäfwer och rijtningar uthuggen, sammaledes i Stoore kyrekiodören på gafwelen äfwen een sådan Steen.» Dessa uppgifter åsyfta U 778 och 779, och det är sålunda tydligt, att U 778 på 1600-talet låg som tröskelsten i stora ingången till kyrkan. Var stenen ursprungligen har varit rest, veta vi alltså icke. — På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes bläckanteckningen »Swingarns kyrkia. Åsunda härad» (B 634: »Svingarns Sockn. Kyrka»; L 731: »I Kyrkan.») — N. R. Brocman, som undersökte inskriften den 17 juli 1760, uppger i *Sagan om Ingvar Widtfarne*, att stenen låg i »Swingarn[s] Kyrkodör». Brocman skriver: »Härwid bör jag med Beröm ihugkomma den Wilfarenhet, som mig på detta Ställe, icke mindre än annorstäds, af Herrar, Kyrkoherdar, och flere Gynnare, wedersfors, i det Vice Pastor Hr. Mag. Bromark så wäl som Kyrkowärden Anders Andersson, oagtdadt min Wäg just uti Andetiden låg förbi Swingarns Kyrka, likwäl willigt tilhulpo, at jag fick denne Runsten så mycket mer i Dagsljuset, än han förr warit, som af Jämförelse med Ritningen kan synas. Jag hade ock förmodligen fåt honom ännu mer öpen, så framt det warit möjligt at få mera Folk til Hjälp at utur Muren uttaga flere Stenar, som betäcka det öfriga af denna Runskrift.» I *Utdrag utur dagbok* (1760) finnes följande skildring: »Infan sig uppå Pastoris Bud, Kyrkowärden Anders Anderson, och uträttade med tilhjälp af Järn och Hötstång så nog, at vi finge af Tegelstenarne i muren så många undan, at jag med möda kunde, utom det förr läsda, se hwarest Ormkropparne åter afskuro hwarandre, och framför **urpi**, - - **r × st**; så at meningen blifwer **austr sturpi**: och på undra Raden **un · sin · is · ati × aini** · som på Ritningen tydligare ses kan. — För at få mera Folk at ur Muren uttaga Stenarne på andra sidan inåt Kyrkan, lät jag wäl anmäla mig hos Grefwinnan och Öfwerstinnan på Haga; Men som hon var opasslig, fick jag inte tala vid hånne själf, utan swarades, efter nådig Befallning, hwad Hjälp en angick, at det war omögeligt.»